

S. Sayısı : 263

Köy Okulları ve Köy Enstitüleri Teşkilâtına dair 4274 sayılı Kanuna bir madde eklenmesi hakkında Kanun tasarısı ve Millî Eğitim ve Bütçe Komisyonları raporları (1/759)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71/1540, 6/1117

14 . III . 1950

Büyük Millet Mec'isi Yüksek Başkanlığına

Köy Okulları ve Köy Enstitüleri teşkilâtına dair 4274 sayılı Kanuna bir madde eklenmesi hakkında Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 10 . III . 1950 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
Ş. Günaltay

GEREKÇE

3803 sayılı Kanununun 4. maddesi, Köy Enstitüsü öğrencisi iken sıhhi sebepten gayri sebeplerle enstitüden çıkarılanlara enstitüde buldukları müddetçe yapılan masrafların kendilerinden veya kefillerinden alınmasını âmiridir.

4274 sayılı Kanununun 63. maddesine göre de başarısızlıkları yüzünden iki yıl sınıfta kalanların ilişkileri kesilir.

Köy Enstitüleri yönetmeliğine göre ilişik kesilmesini gerektiren diğer haller şunlardır:

- Enstitüden izinsiz ayrılıp, velisine yapılan tebligata rağmen ilk defaya mahsus olmak üzere bir ay zarfında dönmemek, (madde:101)
 - İkinci defa enstitüden izinsiz ayrılıp, velisine yapılan tebligata rağmen 10 gün içinde dönmemek, (madde: 101)
 - İşlediği suçtan dolayı Bakanlık Disiplin Komisyonunca kovulma cezası verilmek, (madde: 115)
 - Öğrenci iken evlenmek, (madde: 180)
 - Sağlık kuru'u raporuna göre öğrenime devam edemeyecek durumda olmak, (madde: 146)
- Enstitülerin kuruluşundan beri türlü sebeplerle ilişkileri kesilenlerin yıl üzerine sayıları şöyledir :

Yıl	Terk sebebiyle ayrılıp yönetmeliğin 101 nci maddesine göre ilişkileri kesilenler	İki yıl sınıfta kalıp 42 74 S. Kanununun 63. maddesine göre ilişkileri kesilenler	Disiplin kurulu kararı ile çıkarılanlar	Toplam	Sağlık durumları dolayısıyla yönetmeliğin 146. maddesine göre ilişkileri kesilenler
1940	67	1	1	69	2
1941	134	1	11	146	11
1942	336	4	18	358	12
1943	455	6	27	488	22
1944	378	39	19	436	21
1945	190	34	29	253	43
1946	266	268	47	581	27
1947	509	972	27	1 508	27
1948	346	1 148	30	1 524	21
1949	164	379	14	557	21
Toplam	2 845	2 852	223	5 920	207

Bu hale nazaran haklarında tazminat kovuşturması yapılması gerekenlerin toplamı (5 920) dir. Bunlardan (2 852) si 4274 sayılı Kanununun 63 ncu maddesine göre ilişkileri kesilenlerdir ki, bu öğrencilerin iki yıl sınıfta kalma durumuna düşmelerinde yalnız kendi ihmalkârlıklarının değil bilhassa ilk yıllarda içinde buldukları şartların büyük payı vardır. Malûm olduğu üzere köy enstitüleri ilk yıllarda bilhassa bina kifayetsizliği gibi düzgün öğretim yapılmasına imkân vermeyen ciddi zorluklarla karşılaşmışlardır. 1946 yılına kadar süregelen öğretmen kifayetsizliğini de buna ilâve edebiliriz.

İlişkileri kesilenler çizelgesinde de görüldüğü üzere başarısızlıkları ve iki yıl sınıfta kalmaları sebebiyle çıkarılanların sayısı, yerleşme durumunun oldukça düzeldiği ve öğretimin, programın gerektirdiği ciddiyetle ele alındığı 1946 yılından itibaren kabarmaya başlar. Bu artış 1948 yılında âzami haddini bulduktan sonra 1949 yılında büyük ölçüde düşmüştür. Ve bundan böyle sınıfta kalış normal nispeti muhafaza edecektir. İşte bu kanun teklifi ile tazminattan muaf tutulmaları düşünülenler enstitülerin ilk yıllarındaki imkân ve şartların elverişsizliği içinde iki yıl sınıfta kalarak ilişkileri kesilen (2852) kişiden ibarettir.

Bunlar hakkında yapılmakta olan tazminat kovuşturmalarından bir kısmı hükme bağlanmış, hattâ pek az bir kısmının borçları da tahsil edilmiş bulunmaktadır. Her hangi bir yanlışlığa mahal bırakmamak üzere kanun tasarısı metninde «bu gibiler hakkında hükme bağlanmış tazminat alacakları affolunur» kaydının yer almasına lüzum görülmüş ve «ancak tahsil edilmiş olan mebalîğ geri verilmez» kaydıyla de hükme bağlanmış tazminat alacaklarının türlü safhalarında yapılacak işlemlerde tereddüdü giderici bir sarahat temininin faydalı olacağı düşünülmüştür. Tazminat kovuşturması sebebiyle yapılmakta olan tahakkuklara göre enstitülerde iki yıl okuyanların ortalama borçları 650, üç yıl okuyanların 950, dört yıl okuyanların 1150, beş yıl okuyanların 1380 ve altı yıl okuduktan sonra ayrılanların ki ortalama olarak 1450 lira tutmaktadır. Ve borçları fazla olanlar da daha çok iki yıl sınıfta kalma sebebiyle ilişkileri kesilenlerdir.

Enstitüyü terk sebebiyle ilişkileri kesilenlerin sayısı da takriben yukarda bahis konusu edilenler kadar ise de bunlar umumiyetle enstitü hayatına intibak edemiyerek ilk sınıflardan ayrılmış olanlardır. Enstitüde kalış müddetleri ve dolayısıyla tahakkuk ettirilen borçları binnisbe az olan ve kendilerini tamamen kendi iradeleri ile bu akibete sevk eden bu öğrencilerin veya kefillerinin de affa mazhar kılınmaları kabule şayan ciddi bir gerekçeye dayanmayacaktır. Disiplin kurulu kararı ile ilişkileri kesilen 223 öğrencinin de tazminattan muaf tutulmaları hatıra gelmemektedir.

Sağlık durumlarının elverişsizliği sebebiyle ilişkileri kesilen 207 öğrenci hakkında ise zaten takibat yapılmamaktadır.

Millî Eğitim Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Millî Eğitim Komisyonu
Esas No. 1/759
Karar No. 25

16 . III . 1950

Yüksek Başkanlığa

Köy okulları ve Köy Enstitüleri teşkilâtına dair 4274 sayılı kanuna bir madde eklenmesine dair Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanarak Komisyonumuza havale buyurulan Kanun tasarısı Komisyonumuzca, Millî Eğitim Bakanı Tahsin Banguoğlu da hazır bulunduğu halde görüşüldü.

Komisyonumuz, köy enstitülerinin kuruluş devrinin zorluklarını ve çeşitli şartların doğurduğu ârizaları da gözetererek gerekçede bildirilen sebepleri ve bu sebepler üzerinde Millî Eğitim Bakanının yaptığı açıklamayı yerinde bularak ek maddenin (edilmiş olan) kelimelerinden sonra gelen (mebalîğ) kelimesinin yerine (Paralar)

kelimesinin konulmasının uygun olacağını düşünerek teklif edilenlerin aynen kabulüne karar vermiştir.

Havaleleri veçhile Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Millî Eğitim Ko. Başkanı Y. Sözcü
Maras Maras
E. Soysal E. Soysal

Bu R. Sözcüsü

Çorum	Balıkesir	İstanbul
H. Ilgaz	E. Çeliköz	F. N. Çamlıbel
İzmir	Mardin	Urfa
E. Çınar	Y. Mardin	S. K. Yetkin

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/759
Karar No. 122

20 . III . 1950

Yüksek Başkanlığa

Köy okulları ve köy enstitüleri teşkilâtına dair 4274 sayılı Kanuna bir madde eklenmesi hakkında Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlığın 14 . III . 1950 tarihli ve 6/1117 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı Millî Eğitim Komisyonu raporiyle birlikte komisyonumuza verilmekle Millî Eğitim Bakanı Tahsin Banguoğlu ve Maliye Bakanlığı adına Bütçe ve Malî Kontrol Genel Müdürü hazır oldukları halde incelenip görüşüldü.

Tasarı, köy enstitüleriyle ilişkileri kesilen öğrencilerin bu okullarda geçirdikleri süre içinde harcanan paraların kendilerinden veya kefillerinden alınmaması maksadıyla hazırlanmış bulunmaktadır.

3803 sayılı Kanununun tazminata dair olan 4 ncü maddesi hükmünün 4274 sayılı Kanunun 63 ncü maddesine göre enstitüde başarısızlık yüzünden 30 Eylül 1949 tarihine kadar ilişkileri kesilenler hakkında uygulanmaması ve hük-

me bağ'anmış tazminat alacaklarından henüz tahsil edilmemiş kısımlarının affı sebepleri; adedleri 2852 ye varan bu öğrencilerin başarı göstermemelerinin, enstitülerin kuruluş devrelerine tesadüf etmesi ve bu devrede gerek bina durumu ve gerekse tedarik alet ve vasıtalarının düzeninde bulunmaması, hattâ tedarikatin iyi bir surette yapılamaması gibi kısmen de idarenin noksanlarına mâtufl bulunduğu ve 63 ncü maddeden gayri ilişik kesme hükümlerinin bunun dışında kaldığı yapılan incelemelerden anlaşılma-
makla Komisyonumuzca da yerinde görülen tasarı, Hükümet teklifi gibi aynıyle kabul edilmiştir.

Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Bu rapor
Başkan V. Sözcüsü Kâtip
Diyarbakır Ankara Ankara
İ. H. Tigrel F. Öymen F. Öymen

Amasya A. K. Yiğitoğlu	Ankara C. Gölet	Edirne M. N. Gündüzalp	Kastamonu T. Coşkan	Kırşehir Ş. Torgut	Manisa F. Kurdoğlu
İsparta K. Turan	İstanbul Dr. A. Adıvar	İzmir A. İnan	Niğde R. Gürsoy	Seyhan A. R. Yüregir	Urfa E. Tekeli

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Köy okulları ve Köy Enstitüleri Teşkilâtına dair 4274 sayılı Kanuna bir madde eklenmesi hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — 4274 sayılı ve 19 . VI . 1942 tarihli Köy Okulları ve Köy Enstitüleri Teşkilât Kanununa aşağıda yazılı madde eklenmiştir.

EK MADDE — 30 Eylül 1949 tarihine kadar 4274 sayılı Kanunun 63 ncu maddesine göre köy enstitüleriyle ilişkileri kesilen öğrenciler ve kefilleri hakkında 3803 sayılı Kanunun 4 ncu maddesi hükmü uygulanmaz. Bu gibiler hakkında hükme bağlanmış tazminat alacakları affolunur. Aneak tahsil edilmiş olan mebalig geri verilmaz.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan Ş. Günaltay	Devlet Bakanı Başbakan yardımcısı V. C. S. Barlas
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı Fuad Sirmen
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
Dışişleri Bakanı N. Sadak	Maliye Bakanı İ. R. Aksal
Millî Eğitim Bakanı T. Banguoğlu	Bayındırlık Bakanı Ş. Adalan
Ekö. ve Ticaret Bakanı Vedat Dicleli	Sa. ve So. Y. Bakanı Dr. K. Bayizit
Gümrük ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı Cavid Oral
Ulaştırma Bakanı Dr. Kemal Satır	Çalışma Bakanı Reşat Ş. Siner
İşletmeler Bakanı Münir Birsal	

MİLLÎ EĞİTİM KOMİSYONUNUN DEĞİŞİTİŞİ

Köy Okulları ve Köy Enstitüleri Teşkilâtına dair 4274 sayılı Kanuna bir madde eklenmesi hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — 4274 sayılı ve 19 . VI . 1942 tarihli Köy Okulları ve Köy Enstitüleri Teşkilât Kanununa aşağıdaki yazılı madde eklenmiştir.

EK MADDE — 30 Eylül 1949 tarihine kadar 4274 sayılı Kanunun 63 ncu maddesine göre Köy Enstitüleriyle İlişkileri Kesilen Öğrenciler ve Keffilleri hakkında 3803 sayılı Kanunun 4 ncu maddesi hükmü uygulanmaz. Bu gibiler hakkında hükme bağlanmış tazminat alacakları affolunur. Aneak tahsil edilmiş olan para geri verilmaz.

MADDE 2. — Hükümetin 2 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.